

Милан Ситарски, Наташа Радовић, Смиљана Антонијевић, Драгана Петковић, *Интернет и јавна сфера у Србији*, « Београдска отворена школа », Београд, 2007, стр. 128.

Опште је мишљење да је интернет отворио нове пределе слободе. Најчешће се тврди да «обичан човек» сада лакше може да искаже своје мишљење и да јавно прокоментарише вести. Неки од « обичних» људи чак воде и свој јавни интернет дневник (блог). То је светла страна «свемережја».

Али, оно што је читано привлачи манипуланте. Економски манипуланти, користећи популарне сајтове (интернет странице), хоће да вам продају свој производ, идеолошки своју идеологију, а политички своју политику. То је тамна страна интернета.

Ова књига даје пресек стања у Србији. Написали су је четворо млађих сарадника Београдске отворене школе, установе која се бави додатним образовањем студената. Књига коректно извештава о врлинама и манама интернет комуникације уопште. Нарочито се бави Србијом, дајући преглед најзначајнијих сајтова наших државних установа, странака и медија. У књизи се негује уравнотежен приступ. Нити се неко претерано хвали, нити се неко претерано куди.

За мене је управо то мана књиге. Јер, баш на српском случају лепо се разуме интернет манипулација, интернет цензура, па и интернет тоталитаризам. Лично не бих пропустио такву прилику. Али, не замерам превише ауторима што су се уздржали од таквог подухвата. Он би значао сучељавање са једним центром медијске и културне моћи, који је још и додатно умрежен у снажне политичке и економске структуре. На тај центар није лако ударити. Свако ко то уради за пола Београда одмах постаје глуп и заостао. Аутори су се вероватно бојали медијског и културног шиболета, и зато нису начињали ову тему. Али, дозволите онда да неко ко је већ огуглао на такав третман каже понешто о томе.

Наравно, говорим о Б92. Та медијска кућа је, током деведесетих, деловала као место отворено за различита мишљења и културне обрасце. Али, током ове деценије, Б92 се преобразио у симбол нове, злоћудне манипулације. Када човек данас гледа како се на Б92 вести систематски претварају у лажи, спонтаност у контролу, мишљење у папагајско понављање евро-фраза, не може а да се не запита – није ли и оно што му се током деведесетих допадало била лаж? Нису ли иза маске слободе, иза кулисе спонтанитета, иза пријатног паковања контракултуре, стајале и онда само контрола, лаж и манипулација?

Та «издаја слободе», коју је починио Б92, лепо се очитује баш на њиховој интернет страници. Она је изузетно посећена због вести, које свакодневно читају на десетине хиљада људи. Али, са увођењем могућности да се вести коментаришу почело се примећивати нешто необично. Објављени коментари по правилу су изражавали само једно политичко и вредносно становиште – оно «еврореформско».

То се приметило и приликом увођења дискусионих група (форума) и интернет дневника (блога) на Б92. О неким темама се на форумима једноставно није смело разговарати, док су неке биле апсолутно обавезне. Рецимо, један посетилац сајта Б92 поставио је, у пролеће 2006, као тему разговора питање зашто је Чедомир Јовановић стао на страну Карића у афери Мобтел. То му је изгледало чудно. Никакав одговор није унапред дао, само је отворио тему. Тема је одмах скинута, а посетилац је искључен са форума на месец дана. Чак му је онемогућено и да чита друге дискусије. О томе је објављен чланак на интернет страници НСПМ [\(1\)](#). У њему је указано и на то да је због учестале цензуре и избацавања учесника дошло до својеврсне побуне «блогера Б92». Група најкреативнијих незадовољника покренула је алтернативни сајт

(
<http://be92.mojblog.co.yu>
)

, на коме се могло слободно писати и коментарисати оно што се на сајту Б92 не може.

Слична једноумност била је успостављена и међу VIP блогерима Б92. Само су јавне личности са јасним «еврореформским» усмерењем биле позване да на сајту Б92 коментаришу збивања. Али, сваки блогер или посетилац који би искорачио из зацртаног политичког и идеолошког оквира био би уклоњен. То се најпре десило са глумцем Сергејом Трифуновићем. Он је написао како се, својевремено, крајем деведесетих, «наркотички дружио» са Чедомиром Јовановићем. “На LSD

-у, хероину или кокаину ту би вероватно било занимљивих, историјски и политички занимљивих свједоџби које би се сигурно дале ишчакати из меморије. Те које ове супстанце нису сигурно могле избрисати”, написао је Сергеј. Одмах је избачен. Слично је

прошао и Небојша Крстић, Тадићев саветник. Он је написао да је “сам Ћинђић пред атентат у коме је страдао наредио да се Јовановићу и Беби Поповићу забрани улазак у зграду владе”. Због тога је извређан и уклоњен са сајта Б92

[\(2\)](#)

.

Колики је степен цензуре који влада на Б92 могло се видети и по следећем случају. У «Политици» сам, у фебруару 2008, објавио текст о Б92, у коме сам споменуо и њихову политику искључивања другачијег мишљења [\(3\)](#). И сам сам био изненађен правом лавином сведочења читалаца о немогућности да се остави «непоћудни» коментар на сајту Б92. Тридесетак људи је на «Политикином» сајту

[\(4\)](#)

изнело своја искуства.

- «Покушао сам више пута да нешто напишем на њиховом сајту, али не вреди, никад нису објавили јер сам писао против њихове уређивачке политике и њиховог љубимца Чеде Јовановића» (Драган КГ).

- «Пар пута сам покушао да изнесем супротан став од униформног који је заступљен на њиховом сајту, при том користећи пристојне термине, није ми пошло за руком (Александар Тасић).

- «Сваки мој покушај давања коментара, који се разликују од већинског мишљења, завршен је неславно. Чак и безазлена критика никада није објављена» (Милутин Михајловић).

- «Ја могу да наведем безброј примера у току неколико година где се моји коментари (врло одмерени) нису могли појавити на Интернет презентацији Б92» (Јасна).

- «Ја сам покушао 16. и 17. фебруара да пошаљем најмање 10 коментара и добро сам пазио да не упутим ниједну увреду или непристојну реч, али ниједан мој коментар није објављен» (Милан Меселџија).

- «Ја сам неколико пута писао коментаре на Б92 који нису објављени. Нису били ни радикални, ни "националистички", али нису се појавили» (Драган).

- « Не могу да се сетим колико пута сам до сад покушавао да оставим коментар на сајту Б92, то се више не може ни пребројати, и увек сам бирао речи како бих их што више приближио њиховим "правилима", међутим НИКАД ми тај коментар није изашао» (С танислав Вучковић).

- « И ја сам сведок да се коментари на њиховом сајту бесрамно секу и цензуришу. Када је умро Ругова, мени су цензурисали коментар који није садржавао ни једну увреду, док су истовремено имали стотине коментара у којима се оплакивао "човек мира" (Pfc).

- «Ја свакодневно погледам интернет страницу Б92 и често покушам да пошаљем коментар. Код њих важи генерално правило да ако критикујеш Коштуницу, ДСС или рецимо радикале то ће бити сигурно објављено. Узалудно је слати коментаре гдје се критикује Хавијер Солана, Оли Рен, Стипе Месић... јер неће бити објављени» (Читалац из Аустралије).

- «Б92 никада није објавио било који мој коментар који је био критичан према "Великом Тати" и његовим западним "приколицама". Шта више, временом сам се трудио и да ублажим моје негативне коментаре, да бих видео где је граница прихватљивости за модератора кога запошљава Б92, али и даље безуспешно» (Зоран).

- «Само бих да саопштим лично искуство са Б92 сајтом. Најмање десетак пута сам слао коментаре (без икаквог вријеђања, говора мржње или било каквог другог вида кршења правила куће) који су били критични према Милу Ђукановићу и ниједан једини није објављен» (Милан), итд.

Пошто није било другачијег мишљења, на блоговима и форумима Б92 започео је карактеристичан процес «мисаоног труљења». Без ветра слободе и дијалога, чак и највећа мисао постане устајала, млохава. Истомишљеништво одржава правоверност, али доводи до развоја типичног секташког менталитета, уверења у сопствену изузетност и презира према свим осталим. На место размишљања ступа раздраживање и самораздраживање, манир да се све јаркијим бојама, све јачим речима, описује свет

изван секте, а нарочито они који се доживљавају као непријатељи. Таква дегенерација доводи до тога да најпопуларнији аутор није онај ко је у стању да најбоље аргументише или најбоље парира с у парничком мишљењу, већ онај ко је набољи у вређању, изругивању, цинизму...

Стога су звезде Б92 блогова и форума управо они који су најмаштовитији у својеврсном вербалном садизму. Рецимо, Биљана Србљановић. Она у свом блогу «Шта је бре ово?!» (27 Август, 2006 [\(5\)](#)), владику Атанасија зове «Атанасије Гипсана Крагна Јефтић», а владику Иринеја «Иринеј Пиксла Буловић». Каква храброст! Ругати се нечијим болестима, ругати се нечијем ортопедском помагалу, ругати се нечијим дебелим наочарама... Србљановићева баш воли да се руга туђем изгледу, па онда прича и следећи виц: »Пита Тадић Марију (Шерифовић – А. С) како си, бре, могла да певаш за Тому? Каже, па могла сам, кад ми је дао кесу пара. Дао ти паре, па шта, а то ш то те Шуле ослободио војске, то си већ заборавила?» [\(6\)](#). О, каква духовитост! И како су само били одушевљени блогери Б92. Како их је само усрећила, какве је само овације добила!

Овај виц је, иначе, Србљановићева испричала на блогу Предрага Аздејковића «Перица и вероучитељ» (3. фебруар 2008). У њему се аутор бави омиљеним спортом међу Б92 блогерима – плувањем по СПЦ. Свештеници и вероучитељи се, као струка, проглашавају педофилима, а ту је и порнографска слика православног свештеника са надигнутим удом [\(7\)](#). «Ја мрзим српску православну цркву», пише на истом блогу један посетилац (правопис је његов), «али не зато што сам 'дете сатане', већ зато што је спц активно учествовала у рату, скривала кољаче и убице, изазивала међународне сукобе, ш титила педофиле и манијаке свих врста, чак их и политички промовисала». «Ја мрзим», наравно није никакав говор мржње. Јер, да иза «ја мрзим» стоји ЛДП, САД, ЕУ, НАТО, то би, је л` тако, био фашизам. А пошто иза «ја мрзим» долази СПЦ, ДСС, СРС, то је баш духовито, лепо и сасвим прихватљиво.

Нарочито је патријарх Павле честа мета Б92 «духовитости». Бобан Стојановић у блогу карактеристичног назива «Зашто треба плувати по нацији» (31. октобар 2006) [\(8\)](#) објављује и фотомонтажу, у којој је глава Патријарха стављена на тело неке полуразголићене певачице, уз зачуђен потпис «Чиме је Паја навукао Србе!?». Исти аутор у блогу «Патријарх Павле и чипкане гаћице» (27. јули 2007) [\(9\)](#)

пише: «Гојко Стојчевић, претендент на високу позицију живог свеца (неки кажу да већ то и јесте), одлуком да се Свевишњем приближи, одлучио је да се вазда бави туђим гаћицама, материцама, одлукама, менструацијом и репродукцијом».

За уредника (модератора) сајта Б92 патријарха Павла («Гојка Стојчевића», како га тамо обавезно зову), СПЦ и православне вернике једноставно не можете увредити, ма колико да сте вулгарни и опсцени. Предраг Аздејковић на свом блогу «Српски православни блог» (22. октобар 2007) [\(10\)](#) поставља карикатуру некаквог злог дерана који мокри и потписује је са « А сад и мало свете водице» (наравно, ћирилицом). Један посетилац сајта Б92 дословно каже: »Гледам како се то зло од религије, отелотворено на овим подручјима кроз фашистичку организацију звану Српска Православна Црква, крупним корацима поново интегрише у цивилно друштво и његову власт, школство, медије, здравство....» [\(11\)](#) . Други каже да је «спц (правопис је изворни – А. С) састављена од шљама који само показује о каквој се организацији ради» (исто). Трећи вели: «попови силују децу, попови благосиљају ратне злочине и њихове извршиоце, попови утерују мржњу, страх и нетрпељивост, праве харач међу сиротињом(...). Свашта се још прича о црквама и манастирима, не могу да наводим чињенице, не пада ми напамет да ме туже за клевету, али постоје индиције и о проституцији и разним другим блудовима...»

[\(12\)](#)

.

За Б92 ништа у тим речима није спорно, ништа увредљиво, ништа недозвољено. За Коштуницу, такође, увек можете написати: «Коштуница је једноставно Русима продано ђубре од човека и политичара, и то и не крије» [\(13\)](#) . И увек ће вам на Б92 бити објављено. Као и ваш блог који се зове «У цара Воје козја кита» (3. октобар 2007)

[\(14\)](#)

. Коштуницу увек можете изврћи ма каквом понижењу. Бобан Стојановић, иначе «геј активиста», на свом блогу Коштуницу подвргава опсценом сексуалном мучењу и шибану (29. септембар 2007)

[\(15\)](#)

. Супер! Као и Стојановићев коментар: «К ада год вас не ш то у ж асно нервира – сексајте се ! Сами са собом : уз порно ч асописе , w еб сајтове , порни ћ е , слике бив ш их љубавника ... Посебно се сексајте: у време поста, док градом парадирају литије, док траје скупштина, док сахрањују Милошевића, док Ивана Жигон рецитије песме о Србији».

Супер! Вулгарно и опсцено су ионако конзервативне и традиционалистичке предрасуде, ми смо слободни, ми смо отворени, ми смо алтернатива, ми смо права ЕУ култура која ће опрати те прљаве српске националистичке мозгове. И само ако Срби довољно дуго буду гледали Б92 телевизију (посебно «Великог Брата»), читали Б92 романе Марка Видојковића, уживали у Б92 драмама Биљане Србљановић, посећивали Б92 форуме, читали Б92 блогове, гледали Б92 карикатуре и фотомонтаже, слушали Б92 «Пешчаник», уопште, тотално се предали тоталној Б92 култури и цивилизацији, дакле, само ако Срби буду дуго и упорно заливани «светом водицом» са Б92, има извесне наде за тај «ксенофобичан, затуцан и примитиван народ», како лепо написа једна Б92 блогерка [\(1](#)

6)

И да знате да је та блогерка у праву. Јер, само «затуцан и примитиван народ» у стању је да допусти да га толико често и у тој мери заливају том чувеном Б92 «светом водицом»!

Печат , 18. април 2008, бр. 9, стр. 55-57.

Фусноте:

1. Никола Малбашки, *Србија међу форумима*, [http:// www .nspm.org. y u/kulturnapolitika/2006_malbaski_forumi.htm](http://www.nspm.org.yu/kulturnapolitika/2006_malbaski_forumi.htm)
2. Бранко Радун *Блогалистичка цензура*, [http :// www . nspm . org . yu / kulturnapolitika /2006_radun_blog . htm](http://www.nspm.org.yu/kulturnapolitika/2006_radun_blog.htm)
3. «Од дражесног Палчића...», *Политика*, 21. фебруар 2008, стр. 11, <http://www.politika.co.yu/pogledi/Slobodan-Antonic/OD-DRAZESNOG-PALCHICA.sr.html>
4. http://www.politika.co.yu/index.php?lid=sr&show=pogledi&list_reviews&int_itemID=33649
5. [http :// blog . b 92. net / arhiva / node /1680](http://blog.b92.net/arhiva/node/1680)
6. <http://blog.b92.net/text/2105/Perica%20i%20verou%C4%8Ditelj/>
7. http://blog.b92.net/user_stuff/upload/47/svestenik002.2047.jpg

8. <http://blog.b92.net/arhiva/node/2680>
9. <http://blog.b92.net/text/549/Patrijarh%20Pavle%20i%20%C4%8Dipkane%20ga%C4%87ice%21/>
10. <http://blog.b92.net/text/1168/Sprski%20pravoslavni%20blog/>
11. http://www.b92.net/info/komentari.php?nav_id=258789#hrono
12. <http://blog.b92.net/text/622/Ja%20C%20nevernik%21/>
13. <http://blog.b92.net/text/1110/Redigovanje/>
14. <http://blog.b92.net/text/992/U%20cara%20Voje%20kozja%20kita/>
15. <http://blog.b92.net/text/959/Seksom%20protiv%20mr%C5%BEenje%21/>
16. Јасна Богојевић, 15. фебруар 2007, <http://blog.b92.net/node/2287>